

נולדתי בכפר קטן בגרמניה ב – 13 באפריל 1910. ביתנו היה לא מסורתי. שמרו חגים ורק בהם הלכו לתפילה. שני הורי באו מבתיים מתבוללים, אבל תמיד קראנו את סיפורי החג (בגרמנית – לא ידעו עברית). האווירה בבית הייתה טובה מאוד. היתה לי אחות נוספת ועוד אח (אותו הצלתי כשהייתי בהולנד). בכפר שלנו היינו היהודים היחידים.

אני הייתי ילדת כפר אמתית. אחותי הסתייגה מכל זה, כי חשבה שהיא משהו מיוחד וכמעט ולא הייתה בבית. היא גם הייתה מאוד מוכשרת ולמדה בתיכון. אחותי הייתה מאוד יפה אני הייתי הילדה הפשוטה.

אימי רצתה מאוד שגם אני אלמד, אבל אחרי גיל 16 אמרתי לה: "די. לא רוצה". אז אמא אמרה שאם אני לא רוצה ללמוד אז אצטרך לעבוד. וכך למרות שהיו לנו משרתים עבדתי בכל עבודות הבית ואפילו נהנתי. גם חקלאות היתה לנו וגם את זה למדתי.

אח"כ אמא חלתה ובקשה מאחותי לחזור הביתה ע"מ שאהי אוכל לצאת וללמוד. אחותי חזרה ואני יצאתי ללמוד אצל משפחה דתית, למדתי לנהל חיים מסורתיים עם כל המשתמע מכך, למרות שידעתי שלא אמשיך לנהל אורח חיים כזה. נשארתי שם שנה, כי זה היה מאוד מעניין. בעלת הבית רצתה לאמץ אותי לבת, אבל אני שהייתי אז בת 18-19 לא רציתי. "יש לי הורים". אחרי שנה עזבתי את המקום כי בקשו ממי לטפל באיזו דודה (אשתו של אחיה של אמא), שהייתה מאוד חולה בסוכרת. הייתי שם כ- 4 וחצי שנים עד שהדודה נפטרה. נשארתי שם עוד קצת לנהל את משק הבית עבור הבנים.

לילה אחד הגיעה פלוגת S.S. זה היה בשנת 1934 והוציאה אותנו בכח מהבית. את הגברים לקחו למאסר. בת דודתי שגרה אתי שם אמרה שאת הגברים אולי לוקחים אבל את הנשים לא יוציאו. מישהו בכפר שמע את זה ודיווח ל S.S. ובלילה למחרת הם ירו על הבית. בת דודתי קבלה התקף לב ואני עמדתי וצעקתי לעזרה. בבית הסמוך להם גר הנהג של המשפחה והוא בא ולקח אותנו לביה"ח. המשיכו לירות עלינו גם כשכבר היינו במכונית והתחלנו לנסוע, אבל הם החטיאו. שהייתי עוד יום אחד עם הדודה ואז היתי צריכה לחזור ולסדר את ענייני הבית, בנק, דואר. כשחזרתי הביתה מצאתי אותו במצב זוועתי. חלונות שבורים, רהיטים זרוקים בחוץ. התקשרתי לאחותי ובקשתי שתבוא להיות אתי בלילה. אחותי הגיעה ובלילה הסתתרנו מתחת למיטות וששמעו את צעדי ה – S.S. בחוץ.

החלטתי שמספיק לי ורציתי לעבור לעיר גדולה, במקום שלא אבלוט כ"כ ביהדותי. בסוף שנת 1934 הגיעתי להאנובר והתקבלתי בבית של אלמנה שאימצה אותי כאילו הייתי בתה. האלמנה

היתה יהודייה, ובאותו זמן כבר לא היה מותר ליהודים להעסיק עוזרות גויות מתחת לגיל 45. יחסי עם האלמנה היו נפלאים והיה לי טוב שם.

בשנת 1937 בגרמניה הכרתי את אורי. בפעם הראשונה ראיתי אותו רק לכמה רגעים, חזרתי לבית האלמנה ואמרתי לה שראיתי בחור שאתו ארצה להתחתן. אורי התחיל לכתוב לי מהולנד. לגרמניה הגיע רק לבקר את אמו. רצה שאצטרף אליו להולנד. פניתי לראיון למעבר להולנד ונפסלתי מכיוון שהייתי כבר בת 27. אורי פנה למלכת הולנד יוליאנה ותיכף ומיד קיבל תשובה שיש לי זכות לעבור להולנד. להולנד הגעתי עם עשרה מרק בכיס. בינתיים ב"סאכזון האוזן" נפטר אבי. לפני פטירתו ובעת שהייתנו במחנה אורי ואני התכתבנו אתו. אבי כתב לנו שלא נעשה מאמצים לחלץ אותו מכיוון שהוא נולד בגרמניה, נלחם כגרמני ורוצה למות בגרמניה.

בהולנד הייתי ב"וירנגהם" - מקום הכשרה גדול. אורי היה במקום הכשרה אחר שהיה מיועד להולנדים. כבר אז ידענו שנצטרף יחד לקבוצה ההולנדית שתעלה לישראל ותלך לנטעים.

באותו זמן פנו לאורי קרובי משפחה שלו ובקשו מאיתנו להצטרף אליהם לארגנטינה ע"מ שיוכלו לצאת. אורי שהיה ציוני מושבע אמר שאם בזה הוא יוכל לעזור למשפחה נוספת לצאת אז נלך לארגנטינה. גם אנחנו וגם קרובי המשפחה נבדקו ע"י הג'ויינט. אורי ואני התקבלנו, הם לא קבלו אישור, כי האישה היתה חולת סרטן. אז אורי אמר: אם אנחנו לא יכולים לעזור להם, אז אנחנו הולכים לישראל. באותו זמן ניסינו לעלות ב"עליה ב." – עליה בלתי ליגאלית. סרטיפיקטים לא היו והצטרכנו להמתין זמן רב, עדיין לא נשואים.

יום אחד בא ברל כצנלסון ואמר לאורי "מזל טוב". אורי ענה "תודה. איך אתה יודע שיש לי יום הולדת היום?" ואז ברל כצנלסון אמר: "אה עוד פעם מזל טוב. קבלתם סרטיפיקטים". כך הצטרפנו אורי ואני לגאלית לעליה. אחרי קבלת הסרטיפיקטים יכולנו להתחתן, וכך עשינו.

בארץ ישראל עגנו בנמל תל אביב. את פנינו קבל יצחק שלח (סלייפר), והשאלה הראשונה שלו היתה "איך קוראים לך?" עניתי: "הילדה", שזה היה שמי. יצחק אמר שאני צריכה לבחור שם עברי, וכך הפכתי לרחל. שמו של אורי היה "קורט".

בת"א נשארנו שלושה ימים כי היה עוצר וכל הכבישים הופצצו והטלפונים נותקו. כשיצאנו סוף סוף לדרך נאלצנו במקומות מסוימים לצאת מהאוטובוס ולדחוף אותו ע"מ שימשיך להתקדם. עוד לפני שהגענו לנטעים יוסף סלייפר הסביר לנו בהולנד שאין טעם להביא דברי חשמל, כי אין תשתית ואין למה להתחבר, וגם אופניים אין טעם להביא כי אין מדרכות והכל בוץ וחול כך שאת הדברים האלה השארנו בהולנד. עוד הזהירו אותנו שגם אין מה לאכול, למרות שאת פנינו קבלו עם שתי ביצים.

בנטעים רציתי רחל לקנות לעצמי מטפחת ראש דקה, אבל אורי אמר: "זה עולה 17 גרוש וזה לא בא בחשבון. המעט שיש לנו כבר שייך לקיבוץ". למחרת בבוקר הוא מסר את כספנו לקיבוץ.

אורי בנה בעצמו שולחן, כיסא וארון מעצים שהוא אסף בפרדס והכין לנו חדר ממש נחמד. כל אותו זמן גרנו עם עוד משפחה (לאה ומוטקה רפפורט) וזה היה די קשה בחדר של 3 על 4 מטר.

בנטעים עבדתי בניקיון ובכביסה וטיפול אחרי לידה (מעין טיפול חולים). "התלהבו ממני כי אני ידעתי לעבוד". אחרי זמן מה היא קבלתי צהבת ויהודה עבאס שהיה רופא אמר לי להפסיק לעבוד, כי זה עלול להיות מדבק.

בנטעים פרי היה בשפע על העצים וסוכר לא עלה הרבה לכן בשלנו הרבה ריבה. אכלו הרבה קטניות וחצי ביצה לשבוע.

בחוליות קבלו סחורה מאוד בזול מהערבים. ואורי ואני יחד שחטנו את העגלים שהיו קונים מהם. אני בת של שוחט, ואורי עבד בילדותו אצל דודו שגם הוא היה שוחט. עבדנו בכל עבודה היכן שהיה צריך וברצון. "היינו מאוד צנועים". לקחנו הכל בקלות ובלילות שמחנו ושרנו לצלילי גרמושקה (אקורדיאון). האווירה החברתית הייתה נהדרת והייתה תחושה אמתית של שיתוף. לקיבוץ הגיעתי עם 24 זוגות נעליים. אחרי שנה נשאר לי רק הזוג שנעלתי, מכיוון שאת כל היתר חילקתי. אותו דבר היה עם בגדים. אני הייתי סנובית כזאת, ואם נתתי למישהי שמלה, אז אמרתי תשאירי, כי אני לא הייתי לובשת משהו שמישהו אחר לבש. קשה היה לי להתרגל לכך שאין לי כסף ביד, ולכן מכרתי כל מיני דברים שלא היו נחוצים לי רק כדי שיהיה לי משהו ביד.

להמשיך מכאן

את הארגזים שלי עם הציוד מהולנד הביא דוד זוננפלד. אבל בגלל שהניירת הלכה לאיבוד אי אפשר היה לשחרר אותם ממחסן הנמל עד שהגיעו ההעתקים של הניירת מהולנד. בגלל העיכוב היינו צריכים לשלם 8 לירות עבור האחסון. ניגשתי ליצחק שלח שהיה הגזבר ובקשתי ממנו להלוות לי את הסכום. יצחק שאל אם אני חושבת שיש לי מספיק רכוש ע"מ אחר כך להחזיר את ההלוואה, ואמרתי: "כן. יש". כשהגיע הציוד מכרתי מיד חלק מהדברים והחזרתי את הכסף.

כשהגעתי לחוליות התרגשתי מאוד למראה הירק והמים. נכנסתי לעבוד במכבסה. עדיין לא תפסתי שעובדים 8-9 שעות. הייתי רגילה לעבוד עד שהעבודה נגמרת. אח"כ החלפתי את בלהה כהן במטבח, כי היה לה טיפוס. זה היה בזמן המלחמה והיינו צריכים להצטמצם מאוד במזון. במשך 4 וחצי שנים הייתי אקונומית ואז הועברתי למתפרה. למדתי גזירה וידעתי בדיוק את כל מידות החברים להם גזרתי את כל בגדי העבודה. כשהגיעה העליה דרך ספרד (של לילו והרמן) נסעתי רחל עם לאה נוייוורט וקניתי חלוק עבור כל בחורה. חסר לי כסף לעוד חלוק אחד. התחננתי בפני חיים רינגל שהיה אז גזבר שייתן לי את הסכום, עבור רק עוד חלוק אחד, אבל

הוא לא הסכים. זוכרת שעמדתי ברחוב יפו ובכיתי ממש. לבחורות בהריון לא היה מה ללבוש. אני זוכרת שהייתי לוקחת מהמצעים הצבעוניים שהיו לי ותופרת עבור הנשים מעין סרפנים.

קבלתי הרבה התקפים של כאבי גב והצטרכתי לשכב זמן רב. אח"כ עברתי לעבוד עם ילדים קטנים. אחרי שנה הבנתי שזה לא בשביל הגב שלי להרים כל הזמן. עברתי לעבוד עם ילדים יותר גדולים, אבל הם היו כ"כ שובבים שלפעמים ממש "בקשו מכות". אני זוכרת שאחרי שילד מסוים שיגע אותי והביא אותי למצב שבו הרמתי עליו יד, הייתי עומדת "והברכיים רעדו לי." איך הגעתי למצב כזה להרים יד על ילד". אח"כ עבדתי בטיפול חולים "וזה אהבתי מאוד". לאחר זמן פנה אלי ירי (סביר) ואמר לי שבי תלוי הדבר אם תהיה חברת נוער או לא. "אם את לא תעבדי איתי שם אז אני לא אסכים לקבל את זה". הסכמתי והתחלנו לעבוד יחד. קודם זו היתה "הכשרה צעירה" ואח"כ אולפנים ואז "הגורים".

בעבודה עם ה"גורים" היינו צוות נפלא שהבנו אחד את השני. רותקו (קגל) מורה, אני מטפלת ואסתרקה מטפלת צעירה. הגורים באו מכל קצוות העולם קראנו בספרות על ההרגלים בכל ארץ וארץ. רובם של ההורים של הגורים היו במעברות ואני נסעתי לשם לראות מאיזה בית הם באו. כשבאתי לתימנים הם ממש נישקו לי את הרגליים מרוב התרגשות שאני בעצמי באתי ושאני מטפלת בילדים שלהם ושטוב להם. "אני זוכרת שאני ממש הזדעזעתי מזה". התרשמתי מאוד שלמרות התנאים במעברה היה שם ניקיון מופתי. הגורים לא ידעו בהתחלה איך להתרחץ, (בעיקר הבנים שגם לא רצו להתרחץ). הם היו כבר בני 13 – 14, ואני זוכרת שבלי להסס נכנסתי איתם למקלחת "ואני ממש רחצתי אותם". גם צחצוח שיניים לא הכירו. גם פיג'מה לא.

אני זוכרת שתמיד היו לי ידיים קרות ובבוקר הייתי באה להעיר אותם ומכניסה יד כזו קרה מתחת לחולצה או נוגעת בפנים, ואז הם קפצו. הבעיה החמורה מכל היתה אם מישהו מהם היה צריך לקבל טיפול שיניים. הם כ"כ פחדו ואני הייתי מלווה אותם ומחזיקה להם את היד. "הם לחצו בצורה כזו".

היתה גם אמא בדרך שכ"כ אהבה את אותם ילדים וניסתה ללמד את הבנות תפירה. לא חשוב מה שהם עוללו, היא תמיד הצדיקה אותם. היתה סבתה שלהם. אישה נפלאה, ממש נפלאה. ליוותה אותנו גם פסיכולוגית שהייתה באה פעם בכמה זמן ואיתה היינו מתייעצים לגבי כל ילד, ועד היום היא חברה שלי.

זוכרת את השעות והזמן הרב שהקדשתי לאותם ילדים. היתה להם פינת חי משלהם, ואח"צ היתה להם אפשרות ללכת למשפחות המאמצות בקיבוץ. חלקם אהבו זאת וחלקם לא. בכל אופן לא הכרחנו אף אחד ללכת. הייתי איתם המון, ואורי הרבה פעמים אמר "קחי גם את המיטה לשם ותישארי כבר שם. גם אליה, בני, למרות שהיה קטן היה נורא קנאי והתלונן שאני לא מקדישה זמן עבורו. העבודה נעשתה מתוך אהבה גמורה, ואם היו בעיות היה הצוות מתיישב

כולו ומברר את העניין. תמיד אמרו שהצוות שלנו זה משהו מיוחד. הצוות המקורי הזה עבד יחד 8 שנים. בזכות ההתמדה הזו, נקלטים שלא הצליחו במקום אחר היו מובאים לכאן, ופה זה הצליח. עד היום מי שהיווה את הצוות של הגורים נמצא בקשרים חמים וטובים.

בשנת 1970 עברתי ניתוח גדול, ו 3 שנים לקח לי להתגבר "על העניין". בינתיים עברתי לעבוד עם האולפן, מה שהיה מתיש לא רק מבחינה גופנית, (כל הניקיונות שהיו צריכים להיעשות) אלא מבחינה נפשית. הייתי צריכה להקדיש הרבה מאוד לתחום הזה. באולפן עבדתי כ – 6 – 7 שנים, וכשהרגשתי שזה נעשה קשה מדי עברתי למתפרה. גם שם הפסקתי מכיוון שגם זה נהיה קשה מדי עבורי.

כיום אני עובדת ב"בית רעות" (בית אריזה לחלקי פלסטיק לחברים מבוגרים) שזה מאוד שגרתית. אני נהנית ואוהבת את העבודה. משתדלת עד כמה שניתן להיות "תפוקתית". משבחת את רותי זהבי על המאמצים הרבים שהיא משקיעה בניהול העסק. תמיד היא משתדלת להיות רגועה ותמיד יש לה מילה טובה לכל אחד.

היום אחרי 50 שנה בחוליות – "אני כ"כ נהנית מהמשק". ומאוד נהנית לארח אנשים מבחוץ ולהראות להם "את מה שעשינו". היום אני כבר לא מעורבת בעשייה. "אבל אם אני מקבלת עלון אני ברצון קוראת אותו". שמחה על ההמשכיות וההתחדשות, למרות שכבר הרבה אנשים אני לא מכירה. נהנית מהנוי המטופח ומהניקיון. "זה נותן הרבה, הרבה, הרבה".